

Posudok k diplomovej práci Bc. Lucie Šulcovej

Tištěná kniha versus elektronické čtečky knih. Budoucnost knižní kultury v 21. století.

Zámerom predkladanej diplomovej práce Bc. Lucie Šulcovej je „srovnání klasické knihy a elektronických čteček knih, zejména z hlediska hlavních charakteristik obou médií a výhod/nevýhod, které oba zmíněné formáty přinášejí pro recipienty.“ (s. 4). Autorka uvádza do kontrastu argumentáciu oboch čitateľských táborov, aby tak upozornila na "možné dôsledky vývoje celej situace do budoucna", pričom si kladie rétorickú otázku, "hrozí knižní kultúre krize alebo si své postavení ve společnosti zachová i v nadcházejících letech?" (s. 4)

V predkladanej diplomovej práci sa vyskytuje niekoľko neprehliadnuteľných problémov. Prvý z nich vidím v tom, že autorka nepíše vedeckú prácu odborným štýlom: píše žurnalistickú esej, inšpirovanú marketingovou rétorikou predajcov elektronických zariadení. Autorka v práci sumarizuje vývoj technických parametrov čítacích zariadení (s. 29-51), ktoré sa snaží stavať do kontrastu k roznyh historicky doloženým funkciám printových kníh (s. 19-28), pričom oboje prezentuje z hľadiska praktických výhod a nevýhod (s. 52-81) pre nejakého potenciálneho čitateľa (z práce sa nedozvedáme, kto je ten čitateľ). Je zarážajúce, že autorka pri písaní svojej diplomovej práce neuplatňuje žiadne odborné (terminologické ani metodologické) poznatky z oboru, ktorého štúdium by rada úspešne zavíšila obhajobou práve tejto diplomovej práce. Nakoľko autorka v predkladanej diplomovej práci neformuluje žiadnu vedeckú hypotézu, ktorej platnosť by sa snažila v práci overiť prostredníctvom poznatkov z oboru, žiadam ju o vysvetlenie, prečo si zvolila takýto mimožánrový a mimooborový postup.

Ďalším podstatným problémom práce je snaha autorky porovnávať papierovú printovú knihu a elektronickú "čtečku", čím sa však snaží porovnať "jablká s hruškami", dve nesúmerateľné veci. Kategórie pre porovnanie boli totiž zvolené mylne: jedna sa týka médiá, druhá technológie. Táto asymetria je zabudovaná už v samom zámere práce, ktorý je formulovaný takto: "Cílem práce je komparace tištěné podoby kultury, kterou zastupuje kniha a elektronické podoby kultury, kterou představují elektronické čtečky knih. Komparace bude založena na popsání specifík obou informačních prostředků, jednak z hlediska technologie, tak zejména s ohledem na odlišné způsoby percepcie textu a požitku ze samotného čtení." (s. 4) Z uvedeného zámeru práce je zrejmé, že sa tu miešajú dve rozne veci: "čtečka" nie je totiž "médiom podobné knihe" (s. 10), ale nástroj na jej čítanie. Bolo by eventuálne náležité porovnávať papierovú a elektronickú knihu (ebook), prípadne papierový a elektronický obal na knihu (čtečku), nie však knihu a technologický obal knihy. V tomto ohľade by bolo potrebné, aby autorka vyjasnila, čo vlastne chápe pojmom *knih*a: je to pre ňu textové dielo, ktoré môže existovať v technologicky roznych prevedeniach alebo len púhy papierový predmet? Pokiaľ by chápala knihu len ako papierový predmet, potom by v jej terminológii nemalo zmysel hovoriť o *ebooku* (elektronickej knihe). Súčasne však autorka pracuje i s pojmom elektronická kniha, čím sa terminologické nezrovnalosti v práci ešte viac hromadia. Keďže sa tento problém v diplomovej práci uspokojivo nerieši, žiadam od autorky vysvetlenie.

Posledný problematický bod, ktorý chcem zmieniť, je absencia akejkoľvek odbornej metodológie v predkladanej diplomovej práci. Autorka dosť enigmaticky tvrdí, že používa metódu komparácie, konkrétne píše toto: "Ke splnění práce budou, kromě hlavní komparativní metody, používány i historické a analytické metody porovnání s ohledem na sociální, ekonomické a psychologické hledisko." (s. 10) Táto vágna a súčasne totálne metodologicky heterogénna pozícia sa skutočne prejavuje v celej práci. Mc Luhan, ktorý mohol mať určitý záchranný potenciál a mohol posobiť ako teoretická referencia a metodologický amalgám súčasne, sa v práci vyskytuje len striedmo a sporadicky, nehrá určujúcu rolu v autorkinom myslení. Preto chcem autorku požiadať o odpoveď na otázku, ako by ona sama dourčila metodológiu svojej diplomovej práce z hľadiska teoretickej koncepcie Marshalla McLuhana, ktorého v práci na niekoľkých miestach (napr. na s. 11, 26, 27 ai.) cituje.

Po formálnej stránke je predkladaná diplomová práca napísaná korektne: autorka uvádza svoje zdroje a cituje v súlade s normou.

Diplomovú prácu Bc. Lucie Šulcovej doporučujem prijať k obhajobe. Navrhujem predbežné hodnotenie v rozmedzí známok "3" a "4".

Mgr. Michaela Fišerová, Ph.D.
EKS, FHS UK, Praha

V Prahe, dňa 2. 2. 2015

